

בבית המשפט העליון**רע"א 7401/11**

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המבקשות: 1. Boyes Drive Investments CC
2. עוז מוצרים מעור בע"מ

נגד

המשיבים: 1. ים החיים בע"מ
2. ג'ורדאל בע"מ
3. יעקב ניסן ז"ל
4. אורי בן-חור
5. יואל כהן
6. מצדה מעבדות ביוטכנולוגיות ים המלח בע"מ

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו מיום 17.8.11 בהפ"ב 25403-05-11 ובהפ"ב 25009-04-11 שניתן על ידי כבוד סגן הנשיאה י' זפט

בשם המבקשות: עו"ד נ' שאוליאן

בוררות, דחיית בקשה לביטול פסק בוררות

להחלטה במחוזי (16-05-2011): הפב 25403-05-11 BOYES DRIVE INVESTMENTS CC נ"י ים החיים בע"מ שופטים: יהודה זפט, עו"ד: בא כח ניסן שאוליאן
לפסק-דין במחוזי (17-08-2011): הפב 25403-05-11 BOYES DRIVE INVESTMENTS CC נ"י ים החיים בע"מ שופטים: יהודה זפט, עו"ד: חיים בן יעקב, ניסן שאוליאן
להחלטה בעליון (06-10-2011): בשא 7151/11 Boyes Drive Investmets CC נ"י ים החיים בע"מ שופטים: דנה כהן לקח

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (סגן הנשיאה י' זפט) בהפ"ב 25403-05-11 ובהפ"ב 25009-04-11 מיום 17.8.11, בו נדחתה בקשה לביטול פסק בוררות שניתן בידי הבורר השופט (בדימוס) ד' ארבל ביום 3.4.11.

רקע עובדתי

א. הרקע הוא סכסוך מסחרי בין הצדדים. בין הצדדים בבקשה זו התנהלה מערכת עסקית מורכבת, שבמסגרתה נחתמו, שורה של הסכמים, ביניהם הסכם מיום 15.10.11 בין המבקשת 1 לבין המשיבים 1-5 (להלן הסכם 2001), והסכם שנחתם ביום 26.5.03 בין המבקשת 1 לבין כל המשיבים (להלן הסכם 2003). באחד מסעיפי הסכם 2003 נקבע כי הצדדים מוותרים על כל הטענות והתביעות כלפי צדדים אחרים להסכם הנוגעות לאירועים שהתרחשו קודם לחתימתו (להלן סעיף הויתור). בשנת 2004 הגישו המבקשות תביעה כספית נגד המשיבים לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו. הדיון בתביעה הועבר, בהסכמת הצדדים, לבוררות לפני הבורר השופט (בדימוס) ד' ארבל. בהמשך לכך, ביום 15.5.05 נחתם הסכם בוררות בין הצדדים שבו נקבע, בין היתר, כי הבורר יפסוק על פי הדין המהותי. לשם השלמת התמונה יצוין כי במסגרת הליך הבוררות הגישו המשיבים 2-5 תביעה שכנגד.

ביום 3.4.11 ניתן פסק בוררות, לפיו חויבו המבקשות לשלם למשיבים פיצויים בסך 5,968,443 ש"ח, למחוק את רישום סימן המסחר מושא הסכסוך בין הצדדים הרשום ביפן, ולשלם פיצוי בגין כל עיכוב במחיקת הסימן. כן חויב מר אריה בן מיר (להלן בן מיר), שהוא בעל השליטה במבקשת 2, בהוצאות הבוררות. בעקבות כך עתרו המבקשות לבית המשפט המחוזי לביטול פסק הבוררות, ומנגד עתרו המשיבים לאישורו.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

ב. בית המשפט המחוזי דחה את טענת המבקשות לפיה הבורר לא דן בתוקפו של סעיף הויתור בהסכם 2003, שלטענתן נחתם עקב תרמית, וקבע כי הבורר דן בסוגיה זו בהרחבה. בית המשפט דחה גם את הטענה לפיה יש סתירה בין קביעת הבורר כי המבקשות לא הפרו את הסכם 2003 בנוגע לכמויות המינימום אותן התחייבו לרכוש, לבין הדרך בה חישב את הנזק בגינו חייב את המבקשות. בית המשפט דחה את הטענה

כי הבורר לא פסק על פי הדין המהותי וכי לא ניתנה למבקשות הזדמנות לטעון ביחס למשמעות הודעתם של המשיבים לעניין ביטול הזיכיון שהוצא מכוח הסכם 2003. בהקשר זה נקבע כי עניין ביטול הזיכיון הועלה על ידי המשיבים, והמבקשות נמנעו מלהתייחס לו. עוד נקבע בהקשר זה, כי אף אם קביעתו של הבורר שונה מן האופן בו התייחסו שני הצדדים להודעת המשיבים על ביטול הזיכיון, אין מדובר בחריגה מסמכות על-ידי הבורר, וכי לא הוכחה הטענה לפיה אין מחלוקת בין הצדדים על כך שהחל מנובמבר 2004 הסכם 2003 היה בלתי אכיף, ומכאן שאין לפסוק פיצויים לפיו.

בית המשפט המחוזי אף לא מצא חריגה מסמכות הבורר בעקבות הסעדים שניתנו על ידו. בהקשר זה נקבע, כי אמנם המשיבים ביקשו בתביעתם שכנגד כי המבקשות יפעלו למחיקת סימן המסחר ביפן ולא כי הן יחויבו לעשות כן, כפי שקבע לבסוף הבורר, אך הואיל והמשיבים ביקשו לחייב את המבקשות בתשלום פיצוי בגין כל שבוע בו לא יימחק הרישום, אין חשיבות להבחנה בין הדברים שניסו המבקשות ליצור. בית המשפט הוסיף וקבע, כי אין ממש בטענה כאילו פסיקת הבורר לא נומקה. בנוסף, נדחתה טענת המבקשים הנוגעת לחיובו של בן מיור בהוצאות הבוררות, משלא היה צד להליך לפני בית המשפט המחוזי.

נוכח כל זאת, דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לביטול פסק הבוררות ואישר אותו. מכאן הבקשה הנוכחית.

תמצית טענות המבקשות

ג. המבקשות שבות על הטענות שהעלו לפני בית המשפט המחוזי. כן טוענות הן כי בית המשפט המחוזי התעלם ממרבית טענותיהן, וכי אף באלה בהן דן, היו קביעותיו שגויות. לטענתן, התערבות בית משפט זה נדרשת מטעמים של צדק ועל מנת למנוע עיוות דין.

כך, טוענות המבקשות שבית המשפט המחוזי שגה כאשר קבע כי הבורר דן בסוגיית תוקפו של סעיף הויתור. לטענתן, שאלה זו שעמדה בלב המחלוקת בין הצדדים, לא הוכרעה על ידי הבורר.

עוד נטען, כי בית המשפט המחוזי טעה בקביעתו לפיה אין סתירה בין האופן בו חישב הבורר את הפיצוי שבו חייבן אותן לבין הכרעתו כי הסעיף בהסכם 2003 שקבע כמויות מינימום לא נכנס לתוקף. לטענתן, קיימת סתירה בין השניים באופן המקיים עילה לביטול פסק הבוררות גם מאחר שהוא נוגד את תקנת הציבור.

בנוסף, נטען כי בית המשפט המחוזי התעלם מטענות המבקשות הנוגעות לחריגה הבורר מסמכות ולפגיעה בזכות הטיעון שלהן. בהקשר זה נטען כי אופן חישוב הפיצוי בו חויבו הובא לראשונה בפסק הבוררות ועל כן לא הייתה להן האפשרות להציג את טענותיהן ביחס אליו. לטענתן, אופן חישוב זה "עצמאי, אלטרנטיבי, פרי יצירתו של כבוד הבורר" ועל כן מהווה חריגה מסמכותו.

המבקשות טוענות עוד, כי בית המשפט המחוזי התעלם מטענתן לפיה חיוב המבקשת מספר 2 בפיצוי בגין תקופת הסכם 2003 מקים עילות שונות לביטול פסק הבוררות. בהקשר זה שבות המבקשות וטוענות, כי המבקשת 2 לא הייתה צד להסכם 2003, ועל כן חרג הבורר מסמכותו בקביעה זו, וכי הבורר לא נימק חיוב זה והתעלם מן הדין המהותי.

המבקשות משיגות אף על קביעת בית המשפט המחוזי לפיה בהכרעותיו בדבר נפקותה של הודעת ביטול הזיכיון מכוח הסכם 2003 לא חרג הבורר מסמכותו. בהקשר זה נטען, כי קביעת הבורר לפיה ההסכם לא בוטל כלל אינה עולה בקנה אחד עם טענות מי מהצדדים, בפרט נוכח העובדה שהמשיבים לא טענו כי ההסכם בתוקף, אלא רק כי בוטל באופן חלקי. בנסיבות אלה, אף לא ניתן לזקוף לחובת המבקשות אי התייחסות לטענה כי ההסכם לא בוטל כלל.

המבקשות משיגות גם על קביעתו של בית המשפט המחוזי, כי לא קמה עילה לביטול הפסק בעקבות הסעד שניתן על ידי הבורר שהורה להן למחוק את סימן המסחר ביפן. לטענתן, שגה בית המשפט המחוזי בקביעתו כי אין הבחנה של ממש בין הסעדים שהתבקשו על ידי המשיבים לבין זה שניתן על ידי בית המשפט המחוזי, וכי יש להבחין היטב - בין חיוב ההשתדלות והסעד הכספי שהתבקש על ידי המשיבים, לבין סעד הציווי שניתן על ידי הבורר.

לבסוף משיגות המבקשות על קביעתו של בית המשפט המחוזי, כי אין מקום לדון בטענותיהן הנוגעות לחיובו של בן מיור על פי פסק הבוררות. בהקשר זה נטען כי העובדה שבן מיור לא היה צד להליך לפני בית המשפט המחוזי, אינה מונעת מן המבקשות לטעון כי חיובו על פי פסק הבוררות, על אף כי לא היה צד להליך הבוררות, מקים עילה לביטול הפסק.

דיון והכרעה

ד. לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי לא אוכל להיעתר לה. רשות ערעור על החלטות בענייני בוררות ניתנת, על פי הלכות שנפסקו בבית משפט זה, במקרים חריגים בהם מתעוררת שאלה משפטית או ציבורית החורגת מגדר הסכסוך הקונקרטי או כאשר נדרשת התערבותו של בית משפט זה משיקולי צדק ומניעת עיוות דין (ראו, למשל [רע"א 3680/00 אהרון גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פ"ד נז\(6\) 605, 616; רע"א 10487/07 עמידר החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ נ' זוהר חי \(לא פורסם\)](#)), פסקה 17 לפסק דינו של השופט י' דנציגר והאסמכתאות הנזכרות שם (להלן עניין עמידר)).

אכן, [ברע"א 5058/11 פורוש נ' דייטש \(לא פורסם\)](#) נזדמן לי לומר לעניין זה

לא מכבר:

"אמנם כשלעצמי נקטתי גישה גמישה יותר בעבר (ראו בין השאר [רע"א 2237/03 שועלי נ' המועצה המקומית תל מונד, פ"ד נט\(4\) 529, 543 ואילך; רע"א 10001/08 אפרים פלינר ובניו חברה לבנין והשקעות \(1994\) בע"מ נ' מלאך \(לא פורסם\) בפסקה ח; כן ראו דעת פרופ' סמדר אוטולנגי המנוחה... בספרה בוררות, דין ונוהל \(מה' 4, כרך ב', תשס"ה\) 1240-1241\), אך ההלכה שיצאה מלפני בית משפט זה היא כאמור מעלה; אוסיף, כי בינתיים תוקן בתשס"ט \[חוק הבוררות\]\(#\), התשכ"ח-1968... והוספו סעיפים 21א \(ערעור בפני בורר\) ו-29ב \(ערעור ברשות לבית המשפט על פסק בוררות\), ובהם אפשרויות חדשות בתחום זה, והמעייין יעיין. מכל מקום, איני סבור כי ענייננו נמנה על אלה המצדיקים לחרוג מן הכלל".](#)

ואכן מקרה זה אינו נמנה על אותם מקרים חריגים, ואף אינו קרוב אליהם. המבקשות כלל אינן טוענות כי בקשתן מעוררת שאלה משפטית וציבורית חורגת כאמור, ולא השתכנעתי כי נגרם להן עיוות דין המצדיק את התערבותו של בית משפט זה. די בכך שלא להיעתר לבקשה.

ה. יתרה מכך, ולמעלה מן הצורך, אציין כי גם לגופו של עניין לא מצאתי להלום את הבקשה. המבקשות שבות וטוענות כי הבורר לא נימק את פסיקתו והתעלם מן הדין המהותי בהתייחס לסוגיות שונות. חוששני כי טענה זו לא תוכל לעמוד. עיון בפסק הבוררות מלמד, כי אין להתערב בהכרעת בית המשפט המחוזי שדחה אותה. בפסקו, התייחס הבורר בפירוט לחקיקה הרלבנטית, לפסיקה ולכתבי המלומדים, ונימק את הכרעותיו. כך למשל, בניגוד לטענת המבקשות, דן הבורר באריכות בשאלת תוקפו של סעיף הויתור (בעמודים 11-17 לפסק הבוררות), ובמסגרת זו גם בטענת התרמית שהובילה לחתימת ההסכם, וקבע לבסוף כי הסעיף שריר וקיים. כמו כן, בניגוד לטענת המבקשות, הבורר נימק את החלטתו לחייב גם את המבקשת 2, שלא הייתה צד להסכם 2003, בפיצויים - גם אם לא עשה זאת בפירוט. כך, כיון שבן מיור הוא האישיות העומדת הן מאחורי מבקשת 1 והן מאחורי מבקשת 2 (עמודים 63-64 לפסק הבוררות). יצוין בהקשר זה, כי המבקשת מספר שתיים הגישה, כאמור, תביעה כנגד המשיבים, ובמסגרתה קשרה עצמה להסכם 2003, וציינה בכתבי הטענות ובסיכומים שהוגשו מטעמה בהליך הבוררות כי הפעילה זיכיון מכוח ההסכם (ראו למשל סעיף 19.7 לכתב התביעה המתוקן שהוגש בידי המבקשות במסגרת הליך הבוררות).

המבקשות טוענות עוד בהקשר זה כי הבורר לא נימק מדוע זיכה בפיצוי את המשיבים 3-5, למרות שאלה כלל לא היו צד להסכם 2003. טענה זו מוטב לה שלא נטענה, שכן עיון בהסכם, אותו צירפו המבקשות כנספח לבקשתן, מלמד כי משיבים אלה מצוינים בפירוש כצדדים להסכם, ואף חתומים עליו בכתב ידם.

ו. אכן, המבקשים "לפתוח" פסק בוררות מעלים תדיר עילות מעילות שונות, מן הגורן ומן היקב, מתוך אלה המנויות בסעיף 24 [לחק הבוררות](#), שמא יצליחו לשכנע את בית המשפט ולוא באחת מהן. במקרה דנא דומה כי אין אחיזה אמיתית לטענות מסוג זה, ובסופו של יום עסקינן במאמץ לערער על פסק הבוררות, שהוא מורכב ומפורט, ומאחורי העילות הנטענות לפי [חק הבוררות](#) מסתרות טענות ערעוריות פרטניות, שמקורן לא יכירן בנידון דידן. יש בכך לקח לנכנסים לבוררות בעלת משמעות גדולה, כספית או אחרת, כדי שישקלו את האפשרות להשגה מכוח תיקון מס' 2 [לחק](#)

הבוררות; הדבר אינו אפשרי במקרה דנא, על פי מסגרת ההליך (שכן הבוררות הנוכחית החלה לפני חקיקתו של התיקון לחוק), והעצה ניתנת במבט צופה פני עתיד.

ז. ואכן, באשר לטעויות שנפלו לטענת המבקשות בפסק הבוררות. הלכה מימים מימה היא כי טעות בישום הדין בידי הבורר אינה עילה לביטול פסק הבוררות, ורק התעלמות מודעת ומכוונת של הבורר מן הדין המהותי תביא לביטול פסק הבוררות. עמד על כך השופט י' דנציגר **ברע"א 470/08** כרמל התפלה בע"מ נ' מדינת ישראל (לא פורסם):

"פיקוחו של בית המשפט בהתאם לעילה זו אינו ביקורת 'ערעורית', אלא מדובר בביקורת האם אכן פעל הבורר בהתאם להתנאות הצדדים, קרי, לפסוק על פי הדין. אלא שעל פי פסיקתו העקבית של בית משפט זה, גם אם טעה הבורר בדין, לא יחליף בית המשפט את שיקול דעתו בשיקול דעת הבורר (אוטולנגי, כרך ב, עמ' 1072). "רק מקום שהבורר (אשר חויב לפסוק בהתאם לדין ומחליט ביודעין להתעלם מן הדין המהותי ולפסוק שלא בהתאם לו, תעמיד פסיקתו עילת ביטול לפי סעיף 24(7)..." כאמור, אם הבורר התעלם מהדין ביודעין ובמכוון - יבוטל הפסק, אולם אם הבורר התכוון לפסוק בהתאם לדין וטעה לגביו - אין זו עילה לביטול הפסק (אוטולנגי, כרך ב, עמ' 1073). בבוררות שבה כפוף הבורר לדין המהותי, משהתברר כי הבורר החיל את הדין על המחלוקת שבפניו לא יזקק בית המשפט לטענות בדבר אופן החלת הדין, ובכלל זה, לטענות כי הבורר שגה בפרשנות הדין ובדרך החלתו על מערכת היחסים בין הצדדים" (שם, בפסקה 48 לפסק דינו של השופט י' דנציגר).

כך למשל הוא הדבר בנוגע לטענת המבקשות לפיה קיימת סתירה בין אופן חישוב הפיצוי לבין קביעת הבורר באשר לשיעור הפיצוי בו חויבו המבקשות. אף אם נפלה טעות בדרך חישוב הנזק (ואיני נדרש לכך), לכל היותר מדובר בטעות שנפלה בפסק הבורר. אין מדובר איפוא במקרה בו קמה עילה לביטול פסק הבוררות מכוח סעיף 24(9), עילה נדירה שתקום רק כאשר פסק הבוררות סותר את עקרונות היסוד והערכים של שיטתנו (ראו עניין עמידר, בפסקה 24 לפסק דינו של השופט י' דנציגר), ואין לראות טעות משפטית גרידא כמקימה עילה זו (שם, בפסקה 17 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין). יש להימנע מנשיאת שמה של תקנת הציבור לשווא.

ח. אשר לטענת המבקשות בנוגע לחריגת הבורר מסמכותו לעניין לקביעתו בדבר תוקף ביטולו החלקי של הסכם 2003. עיון בכתבי הטענות שהוגשו מטעם המשיבים

בהליך הבוררות מלמד כי אין מקום להתערב בפסיקת בית המשפט המחוזי, שטענת המבקשות לפיה לא הייתה מחלוקת בין הצדדים כי ההסכם לא ניתן לאכיפה החל בנובמבר 2004 לא הוכחה. זאת, שכן המשיבים טענו רק לביטול הזיכיון שהוצא מכוח החוזה, ולא לביטול החוזה כולו. מעבר לכך, גם אם אף לא אחד מן הצדדים טען לתקפות ההסכם כולו, אין לקביעת הבורר בהקשר זה נפקות בנוגע לסעדים שנפסקו על-ידיו. כפי שציין הבורר "המשך קיומו הפורמאלי של ההסכם האחרון והיעדר הודעה על ביטולו כדין איננה פוגעת בזכות הנתבעים לקבלת פיצוי בגין ההפרות שבוצעו על ידי התובעות" (עמוד 57 לפסק הבוררות). הבורר קיבל אם כן את טענת המשיבים בנוגע לתוקפם של סעיפי חוזה 2003, ופסק להם פיצויים על בסיס סעיפים אלה. מכאן שאף אם טעה הבורר, ואף אם חרג מסמכותו (ואיני נדרש לכך) בהקשר זה, לא נגרם למבקשות עיוות דין, ואין לבטל את פסק הבוררות, על יסוד הוראת סעיף 26 (א) [לחוק הבוררות](#) (ראו למשל [רע"א 3802/11](#) שלומי גפן נ' "יהודה אמיתי שלהבת" סוכנות לביטוח (1991) בע"מ (לא פורסם), בפסקה 10 להחלטתו של השופט י' דנציגר).

ט. באשר לטענת המבקשות בנוגע לחיובו של בן מיור בהוצאות הבוררות, כאמור הוא לא היה צד להליך שהתנהל בפני בית המשפט המחוזי. יצוין, כי ביום 25.9.11 הגיש בן מיור המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי מרכז בעניין חיובו בהוצאות הבוררות, וטענותיו יתבררו במסגרתה. יתרה מכך, המבקשות לא נפגעו מהחריגה הנטענת מסמכות הבורר לעניין זה, שכן אלמלא חויב בן מיור בהוצאות הבוררות, היו המבקשות מחויבות בהן, ולכן אין להן עילת תביעה בהקשר זה. בנוסף אציין כי לא שוכנעתי שפסק הבוררות פגם בעקרונות הצדק הטבעי, או כי נגרם למבקש עיוות דין של ממש, המקים לו עילה לביטול פסק הדין מכוח סעיף 24 (10) [לחוק הבוררות](#).

י. לפיכך, איני נעתר לבקשת רשות הערעור.

ניתנה היום, א' בכסלו תשע"ב (27.11.11).

א' רובינשטיין 54678313-7401/11

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 11074010_T01.doc חכ/הג
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)